

БІБЛІОТЕКА ХРИСТІЯНИНА

ЖЕРТВА ВДОВИ-М. Мондор
ЧИ БЛИЗЬКО Я ІСУСА
ХРИСТА

ХРИСТОС ІДЕ ПО ЗЕМЛІ
ТАЙНА. — М. Гмєря.
Я ПОВИНЕН ЗНАТИ ХТО Я Є.
ЩО ОПОВІДАВ ЛІКАР

В. Островський
ВІСІМ МАТРОСІВ—Раїса М.

1954 р.

Книжка цікавих оповідань.

1-ше

Ч
И
С
Л
О

ВИДАВНИЦТВО "ДО СВІТЛА"

Н Ю ЙОРК - ВІННІПЕГ

diasporiana.org.ua

ВІД ВИДАВНИЦТВА.

Сьогодні на теренах Америки і Канади є вже сотки тисяч українських православних родин. Багато з них є членами православних громад, а ще більше залишилось поза Церквою. Поступово, непомітно для них, вони все більше й більше віддаляються від Української Православної Церкви, від Української Рідної Школи, все це веде їх, а особливо діток, до повного винародовлення.

На жаль, до цього часу не спромоглись організувати видання популярної церковно-моральної літератури, яка своїм змістом навертала б наших братів і сестер до Бога, до церкви, до любови серед ближніх.

Нема маленької але змістовної книжки, яка несла б в найдаліші закутки цих країн і своїм змістом давала б родинам вітуху і розраду в їх життю. Отже Видавництво "До Світла" ставить своїм завданням і метою видавати і ширити дешеві книжечки релігійно-морального змісту і давати добрий і здоровий духовний корм побожному Українському Народові, по всіх кінцях світу сьогодні розсіяному. Поширюючи цю дешеву книжечку, Видавництво "До Світла" не сподівається мати зиску, але бажає дати духовний пожиток для українського читача.

Книжечка ця піднесе ваше серце до Господа, навчить вас найвищої в світі Істини і покаже, якими шляхами прямувати, щоб не зблудити на стежках дочасного нашого життя.

З вірою в поміч Божу і видаємо цю першу книжечку.

Видавництво "ДО СВІТЛА."

Видавництво “До Світла”

БІБЛІОТЕКА ХРИСТІЯНИНА

1-ше число

1 9 5 4 р.

Н Ю Й О Р К — В І Н Н І П Е Г

Благословляю друкувати

✙ ІОАНН,

Митрополит.

М. МОНДОР.

Жертва вдови.

Багато й іншого створив Ісус,
що як би списати одно за одним, то
й світ не вмістив би написаних книг.
Іоан. 21.25.

I.

СПИВИ вечірніх псалмів скінчились любоприємним “Алилуйя.”

На жертівнику всепаління, тому величезному жертівнику, що мав щось із 15 метрів завширшки, тихо догоряв жертівний огонь.

Кров двох ягняток, яких щоденно, ранком і ввечорі, приносили в жертву Єгови, крапля по краплі, маленькими струмочками стікала з жертівника. Первосвященик, згідно з обрядом, кинув на розпалене вугілля східні пахощі, — смирну з нардуги, троянд, амбри й кориці—пахощів, які призначались виключно для вівтаря. Людність повагом виходила з храму на свіже повітря. Навкруги храму зібрався величезний натовп. В безладді й мішанині, що счинились поміж людьми, і в загальному гомоні їх, в якому, здавалось, неможливо розібратись, юрба поволі розподілилась на гуртки, що відрізня-

лись один від одного одягом і говіркою та йшли з храмового двору до двору жінок і аж до поганських прибудов. Ні один поганин, боячись смерті, не наслідювався переступити через поріг до храму Єгови, й тільки здаля чути було моління й хвальні пісні, що виходили не з уст ізраїльського народу. Скупчившись у тісну масу, вірні товпились до “сефарот” — тринадцятьох скриньок-скарбниць і з брязкотом вкидали в них срібло й золото, призначене в жертву Єгові. Кожен давав по спроможності й щирості своїй. Вельможне ланство з чванливістю кидало до скарбниць дорогоцінні монети з відбитками кесаря. Все це надавало святу пишності: — подарунки багатирів так гармонували з розкішшю храму, красою мармуру, сяйвом золота й дорогоцінної мозаїки та з іншою розкішшю.

На порозі “Святого Святих” дивною красою чарували масивні інкрустації з дорогоцінного каміння, чудових пурпурових покривал, і розкішних вісонових тканин.

Посеред цих розкошів храму стояв молодий учитель Ісус. Він промовляв про лицемірство світу цього, кликав до невпинної боротьби з тим лицемірством і звернувшись до народу, що жадібно прислухавсь до кожного Його слова, докоряв книжникам і фарисеям за їхні неправди.

Стомившись, Він сів поблизу скарбниць в тіні храмових дверей і став придивлятися на

тих, хто кидав у скриньки свої багаті пожертви. Його замислений погляд зупинився на їх гордих обличчях і пройняв серця, в яких ховався егоїзм, хитрощі, самолюбство й інші хиби.

Під глибоким безоднім поглядом Ісуса, проходили один по одному ті безжалісні, безсоромні лицеміри, про яких Він тількищо говорив, гроходили з високо піднесеними головами, зваливши вагу тяжку та непосильну, на немічні плечі менших братів.

Всі вони випещені, одягнені в розшиту золотом одіж, всі поспішали залишити як найскорше натовп народу й бігти на бенкети, на вечери, щоб задовольнитись солодощами земного життя. Там їх чекала величність, слава, золото й втіха . . .

Пройшли повз Ісуса всі начальники ізраїльські: священики Самуель, Олізар та інші, первосвященики Ханан і Каяфа. Ісус довго дивився на Каяфу, довше ніж на інших. В погляді Його не було ні призирства, ні зненависти: ці почуття обмежених і дріб'язкових сердець не мали місця в Його лагідній світлій душі. Лиш один безмежний смуток світився в Його замислених очах, і хмара журби затьмарювала Його ясне обличчя. Він вбачав, що через три дні Він повинен вмерти . . .

Подібно до того, як у хмарний день яскравий промінь сонця з'явиться поміж темними хмарами і звеселить серце людини, так погляд Учителя в мить засяяв небесним сяйвом. До

Нього наближалась якась жінка, закутана в рядно; вона тремтіла, озиралась, і на її обличчю було видно, що соромилась багатіїв, які оточували її з усіх боків, соромилась через свою убогість. Вона мала схвильований вигляд людини, яка вважає себе за беззахисну, нікому не любу, непотрібну. То була бідна вдова! При своїй жіночій кволості вона тихо й спокійно переносила тягар самотності й убогости: така Божа воля.

Вдова простягла свою руку до найближчої скриньки й з покорою впустила в неї свою жертву — дві маленькі монети. Разом з її дрібною упала в скарбницю жменя золота, що кинув багатий Самуель — бен Фебі, і своїм брязкотом заглушила голос її пожертви. Обличчя вдови покрилось червоною барвою соромливості й позирнувши, немов би нехотя, в той бік де сидів Ісус, вона в душі своїй промовила:

— Прости мене, Господи в мене більш нема . . .

Вдова не бачила Ісуса, але Він весь час не зводив з неї Своїх очей і тихо, щоб вона не помітила, вказавши на неї рукою, сказав Своїм ученикам:

— Он та вдова поклала більш за всіх: вона віддала з нестатків своїх, все що мала . . .

Вона не відчула Його благословення, яким Він освятив серед натовпу мудреців і книжників її, — бідну, нещасну вдову.

Але ж чому Ісус до неї не обізвався? Чому

Він залишив її йти своїм шляхом і ні одним словом не полегшив болю її душі? Чому, нарешті, Він, як Владика й серцевідець, не побажав відкрити тайни цієї жертви?

Йому ніщо не перешкоджало в тому і Він міг легко до неї заговорити. Отже мовчання Ісусове обіцяло вдові дивну нагороду.

II.

Вчинок вдови був дійсно високо-похвальний: вона віддала все, що мала і поспіхом поверталась до своєї оселі, що була далеко від мармурових кварталів багатіїв, далеко від осередку міста з його будівлями, театрами і дивним садом троянд, завдяки якому над пишним Єрусалимом протягом цілого року віє дихання весни з її пахощами.

Поминувши міську браму, вдова попростувала до маленької хатки, з якої позирало одно покривлене віконце, й пішла в ту хату. Це була її власна оселя, в якій провадила своє життя вона та єдина донька її Рахіля. Ступивши на поріг хати, вдова не відчула в своєму серці ані краплини втіхи, ані краплини радості. З очей закапали сльози, і серце стислось від болю, бо відчуло воно постійну самотність і безпорадне горе — її донька була сліпа.

Жили собі мати з сліпою дочкою вдвох, і лише вечорами заходив до них хлопець сирота, якого вдова залюбки приймала. То був син небіжчиці її сестри, який у наймах пас отару

недалеко від їхньої хати. Він навчив цю безталанну Рахілю плести кошелі. Терпіння пастуха було надзвичайне, коли він, без упину й втоми, керував тендітними пальцями сліпої. І все-таки бідність їх була остільки велика, що безупинна праця матері й дочки ледве могла давати їм шматок щоденного хліба.

Вони були терплячі й покірливі, але-ж згодом Рахіля стала замислюватись над своїм життям і душу її став проймає одчай. Мати, напевне, помітила настрій доньки, але не мала іншого засобу для її заспокоєння, як духовне навчання. І в цей передсвяточний вечір, запечатлена горем Рахілі, вдова Сарра пішла до храму, щоб сповнитись духовними силами, бажаючи ублагати Створителя всесвіту, своєю жертвою, вона віддала з своєї бідности все, що мала . . .

Дорога від храму до вдовиної домівки була далека. Пастух Іоель —годованець Сарри — вже повернувся з отарою до двору, зайшов у хату і, заставши Рахілю в сльозах, старався її заспокоїти: “ось я приніс тобі кислиць та молока. На тобі й квіток, я їх тільки для тебе збирав . . . ось понюхай — як гарно пахнуть, — це ті, що так подобаються тобі своїми пахощами. А чого ж ти плакала? Може тобі прийшлося довго бути самій? Скоро ми вже зовсім не будемо розлучатись . . . Я одружуся з тобою, як дійду літ і зможу заробляти для тебе хліб. Я й тепер хотів би брати тебе з собою в поле — я

пастиму вівці, а ти будеш розказувати мені казки . . . Я буду такий радий, такий щасливий...”

— А що будеш ти робить із сліпою жінкою? — спитала його засмученим голосом Рахіля. — Ти добрий і певно ніколи не будеш каятись . . . але я, я буду страждати, думаючи про твоє горе, бо я нічого не можу робити, нічим тобі допомагати . . . Тебе й люди просміють . . . Ось пригадай, який сміх счинили діти, коли ми йшли з тобою, і я спіткнулась ногою об камінець . . .

— Вони сміялися не з тебе, — відповів обурено Іоель, інакше я кинувся б на них . . .

— Ні, з мене — каже Рахіля — я не могла того перенести, хоч і сміялися з мене одної, а коли б я була твоєю дружиною, той сміх пронизав би моє серце і я більше не насмілилась би ходити з тобою. Я подумала б: а що в нього на душі, коли вони насміхаються? Може він червоніє за мене? Я була б ще більш нещасна ніж тепер. Ти собі уявити не можеш, як глибоко заходить думка, коли що прийде в голову, бо нічим її не розвіяти, не бачити перед собою нічого. Ти сам теж страждав би, я нехотя збільшувала б твої страждання, коли б щоденно стала запитувати тебе, чи не жалкуєш ти за тим, що вже сталося . . .

— Ні, Рахіле, ти б не допитувалась у мене того, коли б добре мене пізнала. Ти це говориш через те, що я не вмію висловить тобі того, що в мене на серці. А коли б ти знала... Ти

— як промінь сонця для моєї душі. Коли мені хочеться бути щасливим, там біля отари, я не дивлюсь ні на небо, ні на зорі, ні на квітки, що гойдаються на вітрі у мене під ногами. Не дивлюся я й на овечок, ні на що... Я заплющую очі й тоді не ними, а серцем дивлюся на тебе. Я не-мов би бачу, що ти ходиш, усміхаєшся до мене, бачу твої рухи, як ти закутуєш свої плечі в ряднину замість хустки, бачу твою звичку схиляти голову, коли ти мене слухаєш, і ті хвилини для мене найдорожчі, святі хвилини...

Рахіля полапки намацала руку Іоеля й стисла її в своїх руках.

В цей момент увійшла в хату Сарра, усмінулась до дітей, ласкаво привіталась до Іоеля, й, обійнявши, поцілувала Рахілю. Іоель продовжував мову: “інколи стає на душі недобре, згадуєш про свою бідність, про твою сліпоту. Надходять негарні думки . . . Отже я хотів би бути завжди добрим. Особливо останніми днями... Поблизу від того міста, де я пасу отару, в околицях Віфанії, щоденно проходить один чоловік. Його повсякчас оточують інші люди. Я гадаю, що він — пророк... Він говорить такі дивні слова . . . Він не помічає того, що я слухаю його, сховавшись у рові, заросеному високою травою. Я лежу там цілими годинами, як він іде й після його проходу. Він здебільшого промовляє про бідноту, таку як і ми, і говорить, що любить бідних і що настане час, коли всі бідні будуть щасливі — він їм допоможе.”

Ми для нього, як вівці, він покличе нас, бо знає нас, і ми його пізнаємо. Повір — я ніяк не на-смілюсь показатись перед нього — я не вмію читати . . . І коли б ти пішла зі мною завтра й послухала його, я певен, що ти більше не плакала б. Правда, мені здається, що як тільки я зачую його голос, то ніщо в світі не здаватиметься мені важким. Я зовсім перестав страждати від того, що у нас інколи не стає хліба, і за тебе теж гадав, що ти перестала б мучитись за свою сліпоту.”

— А ти поведеш нас туди? Мамо . . . а ну-мо й справді пройдемо на те місце... підемо, ма-мо? З запалом заговорила Рахіля, коли Іоель стих. “Мені, напевне, не доведеться говорити з ним . . . І ти, Іоелю, певно не дослухався, коли думаєш, що він нас любить. Вчені, наставники, не люблять бідних: Але ж він не прожене нас від себе, бо не побачить. А коли у нього знайдеться добре слово для тих, хто страждає . . .

— У нього знайдуться добрі слова для всіх! — став запевнювати Іоель, — треба тільки сказати: “Господи, поможи мені в цьому,” — він допоможе. Сьогодні ранком люди, що його оточували, запитували його щодо всохлої деревини. . . Я всього не дочув... Немов-би то стосувалось до минулих і до майбутніх часів і до народів. Він сказав: “Майте з зернятка віри, і одержите все, що побажаєте,” і що вони повинні лише просить і він їм дасть.

— О! — вигукнула голосно Рахіля, — він

володіє такою силою? Він все може зробити? А коли б я пішла до нього?.. Коли б я попросила?..

Вона не змогла закінчити словами своєї думки, затремтіла від болю в серці й стихла. Іоель зрозумів її без слів і злякався можливості розчарування.

— Він нічого не говорив про сцілення недужих, — з досадою додав хлопець.

— Але що з того, що він не говорив, коли він може все? — одказала Рахіля.

— Залиште цю балачку,—промовила стурбовано Сарра, — ти знаєш, Рахиле, що Іоель живе здебільшого мріями, він щось почув, нічого не зрозумів і говорить нісенітницю. Хто б міг так говорити, як він каже . . . Навіть пророки не говорили таких сміливих слів. Чи може ж людина мати могутність і силу Єгови?..

Вона незадоволено кивнула на хлопця і він, понуривши голову, визнав себе винуватим і змовк. Вдова говорила довго, розказувала про своє завітання до храму, але ж Рахіля не слухала її. У неї на душі були свої думки.

Декілька разів вона запитувала:

— Так підемо, мамо?..

— Еге ж, ми підемо . . .

З нетерпеливістю й досадою на серці мати мусіла обіцяти Рахилі, що вона про це поміркує і, кінець-кінцем, рішили що всі троє підуть туди завтра ранком.

Вечір пройшов непомітно, не зважаючи на

бідність, на черствий хліб з водою, замість вечері.

Щось нове завітало до бідної вдовиної хатини; на обличчях у всіх сяла веселість, груди дихали легко, вільно.

Всі відчули в своїх серцях тихе заворушення надії.

III.

На світанку мати й обоє дітей ішли шляхом до Віфанії. Досвітній холод пронизував їх до кісток і заспокоював запал ждання й новонароджену але ж болючу, як хворість надію. Поминувши сади на скелях Оливної гори, вони знову спустилися в долину, де блакитні, але вже прозорчасті тіні поріділи під ніжним відблиском досвітньої зірничі. На земному обрії дивні, ніжно-зелені фарби зпочатку зблідли, а потім стали червоніти, золотитись мало помітними відтінками. Раптом, по-східньому, на небі засяло світло ранку, навкруги защебетали пташки, подув легенький вітрець і від нього затремтіли, зашелестіли величні, пишні пальми.

Рахіля простягла свої руки наперед, підносячи їх назустріч першим іскоркам сонячного проміння, бажаючи прийняти участь у всесвітній радості природи.

Іоель нетерпляче бігав то назад, то наперед, поспішаючись до призначеного місця й підганяючи свою невеличку ватагу овечок.

Врешті вони на місці. Ось перед ними й ди-

ка яблуна всохла, мертва, посеред живої зелені навкруги. Чи прийде ж сьогодні учитель? Чи йтиме він цим шляхом? Охоплена наново смутком Рахіля готова була повернутись і йти назад . . .

— Сховаймося на тому місці де ти ховався, — сказала вона оwoйому провідникові, — щоб він нас не побачив, як ітиме. Я так боюся, що він нас прожене . . . Ось слухай, ми заговоримо до нього, коли я відчую серцем його добрість. А коли я не скажу нічого, благаю тебе, і ти не озивайся. Я була як шалена . . . Тепер мені бо-язко, немов здається, що аж морозом обсипа-но плечі . . .

Сарра намірювалась уговорити, заспокоїти дітей, удавала ніби не надає значіння цій прогульці, що прийшли вони сюди заради цікавості й повернуться додому, коли учитель дуже запізниться прийти. Але мимо її волі пройшла їй в серце надія й оживила його, а разом з надією повставав і страх через можливість жахливого розчарування. В душі вона молилась, щоб Господь відігнав від неї всі безглузді бажання, коли вони супротивні його святій волі.

Майже не подумавши Сарра твердила:

— Нехай пророк пройде краще іншою дорогою, коли він залишить ще більше сліз.

Пророк ішов тим самим шляхом.

Іоель спостеріг його здаля, оточеного навкруги учениками, і схвильованим голосом промовив:

— Он він!

— Замовкни, — благала його Рахіля, — не говори нічого, не питай . . . Все тіло її тремтіло, обличчя зблідло смертельною блідністю. Іоель заховався в рів, під дерево. Всі троє чекали...

Учитель, засмучений і поважний, посеред шляху; ось він порівнявся з ними і став минати.

Учителю, — озвався до нього один з учеників, — поглянь он яблуня, що її Ти прокляв, засохла . . .

Спокійний, поважний, почувся голос Ісуса.

Іоель говорив правду: цей божественний голос ловив за душу, пробирався в найглибшу таємницю серця.

При перших словах учителя Рахіля мимоволі подалась наперед.

— Майте віру в Бога . . .

І простягнувши руку, в напрямку до Оливної гори, величезні кедри якої вирисовувались темною плямою в яскравому сьайві ранку, продовжував:

— Коли хто скаже горі цій: “Рушся й жинься в море, і не сумніватиметься в серці своєму, а матиме віру,—все станеться по слову його.”

Іоель звів очі й дивлячись на Рахілю не розумів, чи він чує це крізь сон чи бачить навіч. Рахіля випрямилась і простягла наперед свої руки з палкою молитвою.

Спаситель додав:

— Все, що тільки в молитві попросите, вірте, що одержите й буде вам.

Без пам'яті охоплена непереможним поривом матерньої любови, вдова кинулась до ніг Спасителя. Вона не промовила ні слова, але ж своїми, молитовно складеними, руками немов би вказувала Спасителеві на свою сліпу дитину, не насмільючись висловити свого прохання, своїх надій, боячись убить її, коли Господь не змилюється . . .

О, яка божественна любов, яка ласкавість сяла в очах Ісуса, коли він поглянув на матір і на її доньку.

— Він глянув на тебе . . . — зашепотів зрадівши Іоель.

Спаситель поважним рухом поклав руку на заплющені очі сліпої, і, під Його Божественною рукою, Рахіля перестала тремтіти. Найвища неземна радість перемінила обличчя. Вона стояла нерухомо, відчуваючи, що серце її наповнюється небесним щастям.

Знову почувся спокійний, сердечний голос Христа:

— Коли можеш вірити, то все можливе для тих, хто вірує . . .

Вона відповіла:

— Я вірую. . .

Іще хвилину Божественна рука покоїлась на обличчі дівчини. Разом з безмежною радістю в душі Рахії народилась віра, любов і покірливість волі Божій.

У неї з'явилась думка, що вона залюбки залишилась-би на віки сліпою, коли б на її облич-

чі назавжди зоставалась та милосердна рука, що закривала від неї картину земного життя, але-ж влила в її немічну душу вічний, неугасимий світ.

Але ж Рахіля не повинна була залишитись сліпою. Господь змилювався над нею. Він поволі прийняв Свою всемогутню руку. Як ясні зорі, світлі очі Рахілі вп'ялилися в нього, побачивши перед собою Невимовну, Божествену красу і добрість . . .

Тоді, в цю урочисту хвилину Христос мало не сказав вдові:

— Я бачив тебе вчора в храмі.

Не сказав він і доньці її:

— Я повертаю твоїй матері її останні копійки . . .

Тільки коли вони одійшли далше, і Іоан, найбільш улюблений ученик Христа, оглянувшись на цих людей, що сяли безмежною радістю, зачув слова благословення, які посидала вдова, побачивши Іоеля, що біг до Учителя з найкращими ягнятками на руках, і Рахілю, яка стояла й не могла звести з Спасителя своїх очей — він запитав Христа:

— Чим заслужили вони такої ласки?

Вказуючи на вдову, Спаситель відповів:

— Вона віддала мені все, що мала . . .

ПРОТ. ПЕТРО БІЛОН.

Чи близько я Ісуса Христа, чи далеко від Нього?

ЯК ПІЗНАТИ, хто із нас близько біля Ісуса Христа?

Близький до Христа чоловік звертається до Нього з молитвою і молиться з вірою і любов'ю, часто кличе Його на поміч, бо не може не звертатись до Нього, та не кликати Його, бо без Христа він немічний, нерадісний.

Близький до Христа часто читає, або слухає з діточою любов'ю слово Його.

Він часто шукає з'єднання з Ним в Пречистих й Животворчих Його Тайнах, він задоволений тим, що має і що з ним трапляється, по силах своїх старається виконувати заповіді Христові. Тому ми бачимо, що близькі до Христа люди не випускають Його з своїх думок і сердець. Він не сходить, так би мовити, з їхніх уст. Вони живуть Ним. Він для них:—дихання, страва, пиття, одежа, все.

Правда, не раз такі люди мають у своєму житті й жалі, які надсилає на них любячий Владика, та все для того, щоб очистити їхні серця од іноді непомітної для них самих скверни гріховної. Тому хто хоче бути з Христом, той не повинен втікати й сумувати але при радостях нести великий тягар — хрест.

А як пізнати, що хтось із нас далеко від Христа?

Далекий серцем і душею від Христа чоловік рідко звертається думками до Христа, рідко молиться, то без віри та щирої любови, рідко ходить до церкви Божої, а то як і ходить, то більше з обов'язку або зі звички. В церкві він стоїть неуважно, думками своїми блукає десь поза церквою, а як і звертає свої думки до Бога, то молиться з якоюсь мертвою нечулістю.

Далекий серцем від Христа чоловік не читає слова Божого, і не слухає Його добрим серцем, він завжди незадоволений тим, що з ним буває, часто нарікає на всіх і на все, зневірюється, тратить віру до всього, журиться, а то доходить і до розпуки. Такий чоловік дозволяє собі на кожному кроці грішити. Для нього: неправда, шахрайство, лукавство, гордість, розпустство, п'янство, ненависть, заздрість, поговір, пімста, блюзнірство — то не є гріхи; він беззаконня п'є як воду, збираючи на свою голову гнів Божий. Такий чоловік не знає і знати не хоче заповідів Спасителя, не говорючи вже про те, що не турбується виконати їх, так ніби для нього нема закону, а він сам собою закон, ніби він є якимсь винятком серед людей.

Ось властиво всі ознаки, як пізнати людину, чи вона знайшла Христа, чи ні, чи близько є до Нього, чи далеко від Нього?

Улюблений брате мій! Шукай Ісуса Христа сердечною вірою і любов'ю, не забувай, що Він

віддав Себе за нас на хресті, щоб визволити нас від гріхів і вічних мук і щоб оселитись в наших серцях для нашого ж щастя, не забувай, що всі ми викуплені ціною крові Його й повинні належати Йому як Збавителю.

Поки є час, поспішімо знайти Христа, щоб Він оселився в наших серцях. Пам'ятайте завжди слова Ісуса Христа, який сказав: "Коли хто не буде в Мені, того відкинуть геть, як парость і всохне, і зберуть те, і в огонь вкинуть, і воно згорить." (Іоан. 15,6).

Христос іде по землі.

“ ЦЕ Я з вами во всі дні до кінця віку. Амінь.”

Іде Христос по землі, нечутний і невидимий. Він чує, де кличуть Його і на кожний заклик відгукується. Увійшов Христос до храму. Яскравим сонцем освітлена церква. Надхненні пісні співають хвалу Йому. Різнокольоровими вогнями світяться жертвовані лампади.

Люди бачать, як яскраво горять свічки коло образів, як кожен їхній вогник відбивається в шклі ікони, як вони освітлюють обличчя святих і угодників . . .

Проте, не дано людині бачити, яким світлим полум'ям горять серця тих, що моляться.

Тільки Він, Христос, бачить їх! Бачить, як підносяться душі людські від землі та як сходять Сили Небесні до народу і “з нами невидимо служать” . . .

Стоїть Христос посеред церкви, охоплений силою молитви християн, і радіє радістю великою:

“Ось воно — Царство моє!”

Іде Христос по землі тихого горячого вечора. Увіходить до храму. Темно. Де-не-де лампади блимають. Уздовж стін — люди. Вони чекають на сповідь. У цю мить будь-які турботи мирські не відволікають їх. Вони глибоко зазирають до своєї совісти, бояться лишити на душі неосвідомлений, непростений гріх.

Вийшов священик, тримаючи в руках Єван-

гелію й Хрест. У церкві стало ще тихше, тільки зрідка чутно окремі слова: 'Це, чадо, Христос невидимо стоїть . . . і я, недостойний єрей . . . прощаю, розрішаю . . . '

Христос бачить, як люди каються в своїх гріхах. Він почуває тремтіння їхніх душ. У такі хвилини людина передчуває блаженство. На кожную схилену голову Христос кладе Свою руку. Благодать Його сходить на людину... Мала душа, щоб умістити Божественне. Стоїть людина навколішки перед іконою, а душа така переповнена, що людина навіть молитися не може. Щось широке, велике заповнює її всю, і тільки дивиться людина на Образ Христа й у цьому погляді виявляє все, що сповнює її, чого людина навіть усвідомити не в силі . . .

Радіє Христос радістю великою:

"Ось вони, грішники, що каються! Не даремно Я муки й страждання перетерпів і віддав своє тіло на розп'яття! Ось Вона, непохитна Церква Моя! І сили пекла не переможуть її во віки."

Христос іде по землі . . . Він бачить молодого пустельника (анакрета). Душа його піднеслася високо від землі й зливається з Силами Небесними у хвалі Всевишньому.

Двері до келії відчинилися. Увійшла мати юнака. Гірко поглянула на сина. Диявол увійшов до її серця, і вона сказала:

— Сину мій! Темно в твоїй келії. Подивися: надворі світло . . . сонце. Навіщо нехтуєш ти

дари Всевишнього? Бог дав тобі життя, молодість, вроду, щоб жити, а ти погубляєш Божі дари . . .

Тонкі пальці пустельника швидко, швидко пересували чотки. Слів молитви він не промовляв, тільки кликав Христа. І Христос увійшов у нього. Радість і сила влилися в його душу.

— Мати! У світі тяжче боротися з тілом . . .

— Нащо боротися? Тіло теж від Бога. Він дав тобі його. Навіщо ти губиш його?

— Щодалі я уходжу від людей, то наближаюся до світу духового. Не замінить мені світ земний тої радості, яку дає мені Царство Небесне, що росте в мені . . .

Тоді мати, знаючи його велику любов до знедолених, сказала:

— Сину мій! Як думаєш, де ти можеш більше допомогти людям: тут — сам, дбаючи тільки про себе, про порятунок своєї душі, чи живучи серед людей, бачачи їх потреби (біду) та допомагаючи їм?

— Мати! Якщо людині пощастить досягти духової височини, то їй легше буде благодіяти благовоління Божого людям, і ця заслуга її більша, ніж будь-яка інша допомога. Я щасливий, мати, що Бог показав мені шлях і дав мені бачити його. Я бачу перед собою істину Христову й прагну до неї всім серцем своїм, усією душею й всім розумом моїм . . .

Мати підвелася йти, бачачи, що її слова розбиваються, як хвилі об скелистий беріг.

Підвівся й син.

— Мати! Нехай благословить тебе Господь Бог і надішле благодать Свою, щоб і ти знайшла спокій душі своїй.

І поблагословив син матір свою. У ту мить залишив її диявол. Вона низько схилилася й поцілунками вкрила руку, що її благословляє, руку свого рідного сина.

М. ГМИРЯ.

ТАЙНА.

В СУТІНКАХ барачних танцюють по мокрій до-
лівці, вирвавшись із-за ґрат, пасма зелено-
жовтого полум'я. На нарах, ліворуч, хтось со-
лодко спить і протяжне сопіння його, мов скрип
замерзлого снігу, вплітається в гудіння пе-
чей і обгортає весь барак у серпанок дрімо-
ти й сну. В'язні чекали . . . і раптом Свіжий: "А
вас, дідусю, за що до Сибіру"? . . . Всі сподіва-
лись, що дідусь зараз скаже: "Спати пора!"
або ж: "Розповім якось іншим разом," а дідусь
повернувся до Свіжого і посміхнувшись, спи-
тав: "А як здається тобі? За що може піти до
Сибіру сухий і кістлявий дід Клим?"

"За байочку певно!" — відповів Свіжий.

"От, бач, і не вгадав. Ті, що попадають
за байочки, що їх говорили на волі, тут їх не
тільки не говорять, а навіть і слухать бояться.
Смалений вовк, як то кажуть, — не тільки
вогню, але й диму боїться. На волі я байочок
не говорив, а до Сибіру попав за мовчанку.
Так. Так, за мовчанку. Мене знаєш, земляче, пи-
тали в парткомі, а потім і слідчий: "Чого ти
покинув рисаків і бричку і пішов з двору за не-
відомим мерцем?" А я мовчав. І мовчав не тому,
що не хотів їм сказати. Бо там, як відомо вже
певно, земляче, й тобі, хочеш-не-хочеш, а ска-
жеш. І скажеш так, як схочуть вони. А я не ка-

зав. Я мовчав. Я лише підписував все, що хотіли вони. Але відповісти на їх запит, навіщо покинув коней і бричку і пішов за мерцем, я не міг. Не міг відповісти, коли, сидячи тоді в льосі, давав я те саме питання і самому собі. Я сам не находив спочатку відповіді, чому це так сталося. І вже тут, ось у тайзі, коли запитаю я я-кось самого себе, що привело мене, колишнього комуніста, директора радгоспу, Кліма Прожейка, з Полтавщини, сюди ось у цю холодну тайгу, — я відповів сам собі: “Недосяжна розуму тайна” . . .

В’язні мовчазні, не відводячи очей від уст дідуся, підсувалися ближче. Вони чують про тайну. Вони чують, що побожний дід Клим був комуністом. Був директором у радгоспі. Вони розуміють з тону, що це не початок, чи заспів до байочки, а це починається **сповідь**. Сповідь того, хто єдиний про себе нікому ніколи нічого . . . І дідусь розпочав:

“Почалось це зовсім несподівано. От так, ніби грім з ясного неба. Приїхав я верстов зо двадцять з радгоспу на бричці двома рисаками у двір експортника-коваля, щоб купити його кузню з горном, з молотками, із стріхою і навіть, як казали менші у парткомі і з самим ковалем. Приїхав купити, бо в радгоспі без доброї кузні мука, та й годі. Людей у коваля повен двір: все село. Ходять купками, розглядають ковалеве майно: спідниці, сорочки, кочерги, горшки, діжечки, полумиски, ложки — геть усе,

що людина трудом своїм стягає під хату, під цю родинну покришку, де ділить і радість і горе і всім цим майном плекає надію: “А може і я жолись вискочу в люди.” От так, певно, думав колись і коваль. І стягав під свою покришку, як стягає хом’як у свою нору. І настягав коваль - не їв і ночами не спав. — І ніколи не думав цей дядько коваль, що прийдуть до нього незванно-нежданно, винесуть усе добро його з хати, з комор, розкладуть по двору, мов перекупки на базар, всю його кривавицю і будуть кричати: “Хто більше”?

Я на ганку жовтої хати серед тих, що продають і купують. Голова виконкому, секретар парткому, завідувач фінвідділу, завідувач земвідділу, голови довокільшніх сільрад. А між ними і я. Одним словом, я серед влади. Стоїмо і посміхаємось. Нам здавався надто смішним той експортник-коваль, що бігав простоволосий по двору, серед людей і кричав: “Вітаю вас, добрі люди! Сьогодні ярмарок у мене, а завтра у вас він буде. Купуйте!” І підбігав до якоїсь купи речей, брав у руки старе лахміття і кричав ще голосніше, піднімаючи його над головою: “Це чудесна, найкраща Прісьчина спідниця! То нічого, що вона в кізяках і потрюхла від поту. У Пріськи вона була святкова. Купуйте! Це ж куркуляча!” А потім підбігав до другої купи з реманентом, брав в руки заступа і кричав: “Гробокопателі капіталізму! Ось заступ! Купуйте! Закопуйте клятву капіталізму! А щоб во-

на, бува, не вивернулася, лягайте на неї зверху самі . . . Купуйте заступи!"

Ми стояли на ганку, слухали це все і, правду кажучи, лише удавали, що нам дуже весело. А весело нам не було. У дворі повільно купами ходили селяни. І не лише нічого не купували, а навіть і не дивились на той крам, що мав бути перевернений на гроші й піти до держбанку на конто індустріялізації. Люди не купували, зате ходили за ковалем насуплені мовчазні. І ми, як сільська влада, що добре знає село, розуміли — заборонити ковалеві говорити ми не в силі, бо в цій людській мовчанці є щось страшніше за карабін в руках міліції, що теж із селян. А тому ми, не змовляючись, стояли на ганку, слухали викрики коваля і штучно голосно реготались. Цим ми намагались прогнати той страх, що почав поволі пролазити, ніби мороз, до шкіри кожного з нас. А люди ходять і ходять. А коваль усе кричить і кричить: "Купуйте, людоньки! . . . Ось плуг! Подивіться на чепіги! Бачите як витерті і вигладжені вони моїми дармоїдськими руками! Моїми куркулячими водянками і мозолями! Купуйте! Чудесний плужок! Коні подохнуть, самого запряжуть! В самотужки будеш орать, бо легенький плужок — купуйте!"

Ми бачимо з ганку, що люди до двору пливом пливають і все насуплені і все мовчазні. Врешті ми, влада, перестали сміятись. Я не знаю, як інші з влади, але я відчував: "Не дове-

ди, Господи, хтось у цьому дворі покаже зараз на ганок пальцем і викрикнує: “Бий їх, падлюк!” — і нам усім, як кажуть моряки, “амба!” Не знаю, що відчував секретар парткому, чи те саме, що й я, коли давав нам своє розпорядження: “Ідіть, мовляв, між людей і започаткуйте купівлю. Треба — каже — лише почати, а потім піде як по маслу.” Ми комуністи. Наказ є наказ. Ми зійшли з ганку у двір. Я також. Бо я комуніст. Ходжу по двору і відчуваю, що мені шкода коваля, що тут щось не те . . .

Але я комуніст! І як комуніст, я переконано вірю, що все, що роблять тут із ковалем, це потрібне, бо без цього не можна. Хай коваль, хай тисячі цих ковалів, але ми мусимо це робити, бо ми хочемо будувати соціалізм.

Я підійшов до одної з куп ковалевого майна і вибрав собі смушкову шапку і нового синього жупана. Я мав що зодягати, тимбільше, що й шапка і жупан були звичайно селянські, а я ходив тоді по-міському, але все ж таки я це купив. І, як зараз пригадую, у мене по всьому тілу тоді від серця пішов якийсь приємний лоскіт. Я шапку на голову, капелюха під паху, а жупана перекинув на руку, і зібрався підійти до другої купи із збруєю. І от тільки зробив я пару кроків, аж чую: “Щоб тебе завтра в цьому убранні на лаву поклали, проклятущо-го”! Я оглянувся. Навколо, весь двір, сотки очей дивляться на мене і в кожній парі очей світиться ненависть, блискає злість. А в вухах

у мене звучить: “Щоб тебе завтра поклали на лаву.” А тут іще підійшов до мене коваль. Торкнувся жупана двома пальцями і каже сумно так, сумно: “Це мого сина покійного. Справив йому, думав женить, а він узяв і помер.” Сказав це і схлипнув. І раптом я чую, як жовалева смушкова шапка, ніби залізний обруч, давить мою голову, а на руці, де був жупан, я відчув такий тягар, ніби на ній був не жупан з тонкої синьої вовни, а сам його мертвий господар — син коваля. А навколо сотки сердитих очей, а коло мене коваль схлипує і я бачу, як сльози його дзюрком випливають з очей і від морозу інеем беруться на щоках, на бороді, на довгих вусах.

Я якось несвідомо, не думаючи, зняв з голови шапку, ткнув її на тиновий кілок, а свого капелюха, також не думаючи, нап'яв на себе. На тин не повісив, а кинув жупана. Відійшов і присів на колоду. А перед очима в мене почало танцювати геть усе: хата, комори, хліви, речі і люди, а в вухах такі стуки, ніби на мою голову хтось зодяг бляшаного баняка і лупцює по ньому трьома молотками відразу.

Я хотів би піти, хотів би встати, але чую, що сили не маю.

І от у цей самий момент, саме в цей момент, я чую, як у стукіт в моїх вухах вплітається спів, далекий і тихий. Я підвів очі і бачу, мовчазні і суворі люди в жовалевім дворі скидають шапки, а спів усе ближче і ближче. А не знаю,

чому і навіщо, знову ж таки зовсім несвідомо, зняв і свого капелюха і так само несвідомо підвівся з колоди. А спів уже тут рядом зі мною. Я вже чую слова: “Надгробное риданіє.” Я дивлюся в той бік, звідкіля воно летить і бачу: Коругви, ікони, хрести і ніби пливе по повітрю між ними труна. А це саме “Надгробное риданіє” заповнює двір, комори, клуню, хліви і ніби там йому і воно б’ється мені в груди, в вуха, в голову, в серце . . . “Надгробное риданіє” . . .

Ковалева хата стояла на роздоріжжі, а по звичаям церкви, на роздоріжжі зупиняються завжди з мерцем і правлять коротесеньку Божую Службу. Стали з тим мерцем і біля ковалевої хати.

Треба вам знати, що я виріс і зріс і майже постарівсь і ніколи в голові моїй не виринали питання про Бога. До революції до церкви ходив. Ходив, бо ходили. Прийшла революція і сказали: “Віра — це опіум.” Опіум, так опіум. І я перестав. Став комуністом. І став, як всі комуністи, поборювати віру.

А от тут раптом біля ковалевого двору, і знов же, не знаю чому, я раптом забув, що “віра — це опіум.” Я напружував слух свій і ловив кожне слово, боячись, щоб його не перехопив хтось раніше за мене. Ловив ці слова слухом і зором.

Старенький священик читав поволі, навіть неголосно. Та кожне його слово було якимсь таким, ніби воно із уст його зірвавшись, при-

літає і сідає живим тобі на уста і лишає на них присмак чогось одноразового і неповторного:

“Як прийде Син чоловічий у славі своїй і всі святі Янголи з Ним, тоді сяде Він на престолі слави Своєї і зберуться перед Ним усі народи і відлучить Він їх одних від одних, як пастух відлучає овець од баранів. І поставить овець по правиці Себе, а баранів по лівиці. Тоді скаже Цар тим, що по правиці: “Прийдіть благословенні Отця мого, осягніть царство, приготовлене вам од основання світу.”

Я, слухаючи слова, слухаю те, що читає священник про тих, що приймали Господа, а як не Його самого, то Його менших братів. І дивлюсь на коваля, і дивлюсь на всіх мовчазних і суворих людей, що у нього у дворі, на цих, у свитках, дядьків і шепчу: “Це вони, це коваль, це мільйони оцих ковалів, це про них читає священник: “Прийдіть благословенні Отця мого.” Це вони будуть по правиці від нього. А я? Де буду я? — раптом зірвалось у мене: “Куди поставиш мене, Господи?” І я почув, як по моїх нахололих щоках поплила гаряча сльоза. А вуха мої ловили: “Не дивуйтеся цьому, бо прийде час, що в гробах почують голос Його і виходять котрі добро робили у воскресіння життя. А котрі зле робили у воскресіння суду.”

Я слухав і передомною зникло все. Я не бачу нікого і нічого: ні людей, ні коваля, ні його хати, ні двора. Я став ніби сліпий. Я лише слу-

хав. Мої вуха ловили все, чим сповнений світ. Я не бачив, а чув, як підійшов до священика начальника міліції і кричав на нього: “Провалівай! — Доки ти будеш читать”?! Я не бачив, а чув, як священик на це не відповів ні словечком і не підвів навіть очей, а читав і читав.

І коли заспівали: “Слава Тобі, Господи, слава Тобі,” я ніби прокинувся і очі мої знову побачили: Між корогами і хрестами пливе труна, а за нею люди. Скрізь люди, а в дворі я сам. Та на ганку стоїть дехто з влади. А “Житейське море” бренить, охоплює серце моє, і ніби говорить мені, що я самотній, не лиш ось у цьому дворі самотній, а взагалі самотній. Життя з тими, що пішли за труною, а тут мертво безлюдно, страшно . . .

Я рушив з місця. Вийшов з двору і майже побіг за мерцем. Мене наздогнав голова райземвідділу: “Ви куди, товаришу директоре?” Я зупинився. І не знаю чому, — проговорив до нього: “І зберуться тоді всі народи і одлучить Він їх одних від одних, як одлучає пастух овець від баранів” і знову побіг за мерцем, чужим і мені незнайомим. Покинув бричку, ризаків, забув за кузню, і побіг на цвинтар. Я відчував себе так, як почував себе певно один із тих німців, що йому повернув сили Христос, коли ще ходив по землі і творив чудеса.

На другий день зраня я заніс до райкому свій партквиток, мовчки поклав його на стіл перед секретарем — і пішов.

І коли забирав мене уповноважений НКВД уночі, я не відчував ні страху, ні жалю. Навпаки, мав якийсь спокій, якого раніш не знав. Три роки по тюрмах, льохах, пересилках і тут, у тайзі, я ні разу не пошкодував, що так трапилось. Я молюсь, завжди молюсь за незнаного мені раба Божого Миколу і дякую Милосердному, що він показав свою ласку мені, грішному і недостойному.”

Дідусь замовк. Всі сиділи навколо — мовчали. І лише Свіжий встав і тихо промовив: “А я думав — за байочку . . . ”

У печах погасло. У вибиті шиби в бараці залітала пороша і падала на порожні нари.

“Ну, спати! Спати пора!” — промовив дідусь.

Розходились усі навшпиньках, ніби боялись когось розбудити, хоча в бараці ніхто не спав. І коли вже лежали на нарах і кожен думав своє, один, далеко в кутку, біля самих дверей, — вголос промовив: “Не дивуйтесь цьому, бо прийде час і в гробах почують голос Його.”

Л. Н. В. Січень, 1949.

Я Повинен знати, хто я і що маю робити.

1) Я — православний українець приналежний до Церкви, яка від Володимира Святого і по нинішній день бореться за те, щоб християнство було фундаментом життя мого народу.

2) Я — православний українець, приналежний до Церкви, яка незмінно зберігає основи всесвітнього християнства у всій його непопущності й початковій чистоті.

3) Я — православний українець, приналежний до Церкви, яка встановила християнську віру на Україні й рішуче оберігає її .

4) Я — православний українець, приналежний до Нації, яка з самого прийняття св. Православної Віри, з прадідніх часів уважала її духовним джерелом українського національного життя і зброєю національної незалежності.

5) Я — православний українець, приналежний до Нації, яка вписала на сторінках жертвенної героїчної боротьби за своє визволення мільйони імен вірних моєї Церкви разом з іменами великих українських православних достойників.

6) Я — православний українець, приналежний до Нації, 90 відсотків якої визнає спільну зі мною Православну Віру.

7) Я повинен виконувати заповіді Божі і приписи моєї Церкви: бути побожним, молитися принаймні ранком і ввечорі, не сквернословити, шанувати свята й неділі, шанувати старших, не вбивати ані ділом, ані словом, бути чесним у всьому, бути скромним, бути справедливим, хоробрим, стриманим, милосердним, щедрим, любити Бога й людей, бути завжди тверезим, терпеливим, трудолюбивим, чистосердечно прощати образу, молитися за живих і умерлих, не пропускати Служб Божих, своєчасно і чистосердечно сповідатися, шанувати священиків, як своїх духовних отців.

8) Я повинен бути цілком відданий своєму народові, боротися за збереження його цілоти, за здобуття йому незалежності, за визволення тих, що кривавляться під большевицьким безбожним терором.

9) Я повинен допомагати кожному, хто потребує моєї допомоги на чужині, зокрема, допомагати всім тим, які щиро прагнуть скріплення любови й християнської єдності в народі нашому, і борються за це на основі правди, волі й взаємопошани.

10) Я повинен брати діяльну участь в об'єднуванні всіх православних українців в Українську Православну Громаду, підтримувати тих, що хитаються, навертати до Церкви тих, що заблудили, або заплуталися в тенетах безбож-

ництва, релігійної байдужости, чи сектанства.

11) Я повинен читати більше української православної літератури і не ховати прочитане в собі, а ділитися своїми духовними надбаннями з іншими.

12) Я повинен бути завжди радий і щасливий, що належу до Святої Української Православної Церкви і повсякчас дякувати за це Господу Богу.

В. ОСТРОВСЬКИЙ.

Що оповідав лікар.

(Скорочене оповідання)

ОДНОГО РАЗУ зібрався на вечерю чималий гурток чоловіків. Був там агроном, був учитель гімназії — математик, був ще не старий лікар. Був ще дехто. Після вечері пішла балачка. Зачіпали всякі поважні справи, а вкінці зачепили такі справи, як факіри, спиритизм, незрозумілі явища природи, і в тій балачці лікар згадав щось про душу.

Посміхнувся професор і каже: “Може б доктор медицини сказав нам, в якій частині тіла душа перебуває?” Лікар мовчав, а професор настоював. Лікар сумно усміхнувся. — Медицина про душу не говорить, — сказав він і наче болюче скривився.

— Що з Вами, докторе? — запитав господар, — може Ви щось мали з душами?

— Сталося таке, що я мало не закопав в землю живої людини. Чи Ви це розумієте? Уявіть собі, що ви прокидаєтесь в домовині . . . І це відноситься до людської душі. Коли вам цікаво, то оповім . . .

— Просимо, — відізвались всі, і лікар розпочав.

Я походжу з родини інтелігентної, але такої, де виховують дітей, дбаючи про здо-

ров'я, про поведення, науку, тільки не про душу. Мої батьки не були безрелігійними. Вони святкували всі свята. Але про Бога я не почув від них ані разу. Про Бога я почув аж від мого репетитора, який приготував мене до гімназії, бо того вимагала шкільна програма. В школі щодалі, то я звужував себе щораз більше до вимог науки, до фаху, до якого я готувався.

Відомо вам, що я працюю в шпиталі і працюю з захопленням. Працювати, це для мене—жити. Весь час лікарській штуці присвячую.

Я мав дежурство (службу) і переглянув всіх слабих. Одна жінка зацікавила мене. В неї було кілька хвороб нараз, і це мене клопотало. Вона почала слабнути, гаснула, і я махнув рукою на неї.

Пополудні доглядачка сповістила мене, що жінка померла, хоч я її смерті ще не сподівався. Я вийшов оглянув померлу, ствердив смерть, сказав винести до трупарні і вернувся до кабінету.

Настав вечір. Я читав наукову працю і рішив не йти додому, поки не дочитаю. Нараз відчув я неспокій. Стало ніби холодно і я пройшовся по кімнаті та знов сів читати. Але неспокій, наче б якась невідома сила, заволодів мною. Тільки ж я в ніяких духів не вірю. Може нерви? Ні. Може я хворий? Пробую пульс, беру термометер, звертаю увагу на віддих, — все до-

бре. Але читати не можу. Якась сила, якась думка пхається до мого мозку.

І нараз пригадалась померла жінка. Чому? Не хочу про неї думати, а мушу. Бачу її бліде лице, заплющені очі . . . І наче щось кудись мене тягне. Нараз дзвоню. Кличу доглядачку.

— Чи винесли ту жінку?

— Так. Вона в трупарні.

— Заведіть мене до неї. Беріть ліхтарку.

Доглядачка дивується.

Ось ми в трупарні. Розкриваю тіло померлої, прикладаю вухо і нараз кажу:

— Зараз заберіть її, вона жива.

За годину вона вже дихала, очі відкрилися.

— І живе вона? — запитав господар.

— Живе.

— Ну живе, сказав математик, але при чому тут душа?

— Пождіть. Зараз до душі прийдемо.

І лікар оповідав даліше.

Другого дня воскресла жінка могла вже говорити, отже я запитав, чи не пам'ятає вона чого з того часу, як була в трупарні. І почала вона оповідати:

— Все пам'ятаю. Коли ви проголошували мене померлою, я розуміла, що мене живою поховують. Серце не билось, тіло завмерло, але я жива. О, як я силувалася сказати, що я жива, та не могла.

Коли ж мене виносили до трупарні, на мене

напав великий страх. Думала, що серце розірвється, але ж воно було мертве. А страх збільшувався, коли подумала, що в могилі прокинувся і там задушуся.

Хто ж міг мене врятувати крім Бога? І я почала молитися. І так щиро я тоді молилася. Я розуміла, що лише ви, пане докторе, можете допомогти мені повернутися до живих людей, і я повторила:

— Господи! Змуси його згадати про мене. Господи, пришли його до мене. Господи, наведи його думку, щоб він щераз мене оглянув.

— Пане докторе, це моя молитва врятувала мене, бо Бог почув її і привів вас до мене. Чи ви вірите що це вас Бог післав?

— Вірю. — Відповів я щиро, хоч це не годилося з тією наукою, при якій до того стояв так твердо. Я й тепер вірю.

Це вам, панове, питання про душу. Вірите ви, що душа існує, чи не вірите?

Але ані математик ані агроном, ні інші не спромоглися на відповідь.

В кімнаті запанувала врочиста мовчанка, наче в святині. Як перед лицем Божеської Сили.

Раїса М.

ВІСІМ МАТРОСІВ

(Оповідання священника)

АРЕШТОВАНИХ було понад триста душ. Ми, священники, намагалися потішити й підтримати, скільки могли, наших товаришів недолі. Ми закликали їх здатися на волю Божу й молилися за всіх. Щоправда, було між ними чимало й таких, що лютували, злостилися на нас, і за наші намагання підбадьорити їх віддячувались брутальними насмішками і лайкою. Найбільше в цьому відзначалися матроси, що стали для декого навіть об'єктом розваги від тоді, як появились в нашій камері. Було їх вісім чоловіка і привели їх недавно. Це була одна компанія, міцно згуртована й об'єднана спільною для всіх печаттю морального розкладу.

Як то кажуть, море їм було по коліна, вони з усього насміхалися, з усіх кепкували, а найгірше ставилися до нас, духовних, узявши священників за ціль і мету для своїх знущань.

Проте ми, ніби не помічали їхньої ненависти і презирства до нас, лагідно й ласкаво радили їм згадати Господа Бога, щоб цим пробудити в зачерствілих, збіднілих душах тямую людські вищі почуття і гідність людини.

Щоночі когось виводили з камери і всі розуміли — для чого... Було тоді дивно й моторошно, що навіть у цю останню мить деякі не хотіли звернутися до Спасителя. Однак, були й такі, що перед стратою підходили до нас на сповідь, широко каюлися і просили розгрішення та благословіння.

Матроси, бачивши сповідника, що ставав навколішки перед священником, злорадно рего-

тались і лаялись на всю камеру. Один з них особливо мене вражав. Це був гарний і стрункий хлопець. Коли він, бувало, сидів задуманий, або спав у ночі, на нього приємно було дивитися. Та як тільки він прокидався, відкривав очі й зустрічав мій погляд, зараз же в його блакитних очах займався демонічний вогонь. Здавалося, він роздер би мене на шматки, коли б це тільки було можливе.

Я жалів його. Хотілося врятувати цю спроневірену душу. Я робив йому всілякі дрібні послуги й не раз намагався поговорити з ним, але на відповідь завжди чув лише образу й такі колючі насмішки, що регіт в'язнів розлягався по всій камері. Заохочений цим він дедалі ставав нахабніший і вже прямо з якоюсь насолодою знущався з мене.

Доходило до того, що іноді цей матрос нахабно звертався безпосередно до мене: "Гей, піп! Дай хліба — я голодний, а ти сьогодні можеш постити, то ще ліпше будеш молитися за нас..."

І я віддавав йому свою пайку хліба, а за це чув неймовірно дику, брутальну лайку. Я мовчки терпів і молився за нього.

Одного разу, несподівано, всіх матросів забрали з камери. Мимохіть решта в'язнів зідхнула з полегшенням. Тоді багато з них стали висловлювати мені співчуття, а кількість сповідників набагато побільшала.

Минуло три дні. Вночі я раптом прокинувся від знайомої брутальної лайки. Спершу подумав, що то мені приснилося, але відкривши очі, побачив перед собою всіх матросів. Привели їх з пов'язаними руками, — як видно, вони бешкетували й на суді. Всі восьмеро були засуджені на розстріл, час на прохання про помилу-

вання вже минув і їх мали о 5 год. ранку розстріляти.

Я дивився на них із співчуттям. Обличчя в них були злі й понурі, вони нічого не говорили й лише кидали на всіх люті погляди. Співчутливо глянув я на свого мучителя, той почув на собі мій погляд і відвернувся від мене з презирством.

Підійшовши до одного священика, я пошепки сказав йому:

— Треба нагодувати їх, адже вони голодні.

Той відповів:

— Віддаймо їм усе, що знайдемо. Але ж як вони їстимуть, коли руки в них пов'язані?

— Будемо їх годувати...

І ми зібрали все, що могли з наших бідних запасів і годували їх, наче малих дітей. Мені довелося годувати мого мучителя. Він був такий голодний, що пожадливо хапав губами з моїх рук хліб і все, що я йому давав, а коли погляди наші зустрічались, він відводив очі.

Коли всі поснули і я заснув, то згодом почув, що мене хтось будить. То був мій гнобитель.

— Чого ти хочеш? — питаю його.

— Отче, дайте мені відповідь на одне запитання.

— Кажи.

— Скажіть мені правду: Бог є чи немає?

— Певне, що є!

— То чому ж той ваш Бог такий несправедливий?

Я спокійно став пояснювати йому, що Бог є справедливий і милосердний для всіх. Він слухає мене спершу дуже уважно, але потім перебив:

— Чому ж Він такий несправедливий до

мене, коли ви запевняєте, що до всіх добрий?

Тоді я спитав:

— Що з вами трапилось? Розкажіть мені.

— Добре. Я розкажу, а ви самі побачите, чи Він справедливий. Ось що зо мною було. Раз якось я катався на човні. День був гарний, радісний, навколо мене — тільки вода та зелені береги. Я поклав весла й пустив човен за водою, а сам задивився на небо й замріявся... Я ще молодий, отче, а от за декілька годин мушу вмерти . . .

Він стиснув зуби і стриманий стогін вирвався з його грудей.

— Так що ж далі трапилось? — спитав я, щоб відтягти його від понурого настрою.

Тяжко зідхнувши, матрос правив далі:

— Отож пливу, навколо тиша. Раптом — голоси, гомін, сміх і крики. Дивлюсь — на березі, поміж деревами, якийсь веселий гурток. Наближаюсь — матроси! Але все незнайомі. Запримітили мене й давай кликати до себе. Вийшов я з човна, пристав до гурту, а там бачу, і горілка і вино й всякої тобі всячини. А матроси — це тих семеро, що отут зо мною в каюці... Частують мене, частують і вже я трохи п'янений, коли дивлюсь, а перед ними на траві ціла купа золотих речей — перстені, браслети і ще там щось.

Кажуть — вибирай собі на пам'ятку, що тобі довподоби! Я не брав, відмовився, хоча розглядав з цікавістю. Тоді мені силоміць дали на палець золотий перстень з великим дорогоцінним каменем — якраз прийшовся. От, кажуть, і носи! Питаю: звідки це у вас? А ми, кажуть, зарізали одного паразита й пограбували... Аж тоді я збагнув, в яку потрапив компанію... Раптом і тверезий став. І вже думаю, як

би то від них непомітно втікти. Аж тут поза кущами щось як загукає, вискакують озброєні з криком: "Руки в гору!" Міліція... Захопили всіх, а я став проситися — пустіть мене, я не з їхньої компанії. А бандити тоді на мене: як то не з нашої? А ось на руці золотий перстень!.. Не зміг я нічого довести. На суді мені теж не повірили. І тепер мене з ними розстріляють...

Він замовк. Я не знаходив слів, щоб його потішити.

— І ви кажете, що Бог справедливий, — з гіркою іронією промовив матрос. — А от бачите, як зо мною...

— Подумайте, — кажу до нього, — пригадайте собі, може колись ви тяжко согрешили, може щось маєте на душі. Признайтеся, Бог чує нас!

— Ні! Життя прожив я чесно і нікого не скривдив. Хіба лише з вас отут знущався, — за це простіть мені, то я з досади, що ви так стараєтесь перед Богом, а Його, мабуть, і зовсім немає. Для чого ж ви обманюєте цих нещасних людей?

На це я твердо відказав:

— Господь Бог є і вічно буде, справедливий і многомилостивий. Моліться Йому і Він простить і вам допоможе.

Матрос лише засміявся. Я показав тиху молитву за нього і заснув. Минуло трохи часу і він знов розбудив мене.

— Отче! Я згадав.

Що ви згадали?

— Гріх, отче. Так, було зо мною таке, що я вже й призабув. Злочин.

— От бачите! Сам Господь пробудив у вашій душі цей спогад, щоб ви могли покаятися. Відкрийтеся передо мною, вам буде легше.

І матрос, хвилюючись, розповів, як перед революцією його без причини скривдив капітан корабля, а як настала революція, — він того капітана застрілив — безборонного, в його ж таки хаті, на очах сім'ї.

Тепер він каявся і визнавав, що це тяжкий гріх. Він сказав:

— Ваша правда, отче! Бог є і Він справедливий. Я заслужив на кару. Але чим же я можу спокутувати цей гріх, як моє життя вже скінчилося? Чи може моя смерть буде моєю покутою?

— Моліться!

— Я не вмію молитися. Помоліться ви за мене.

Я став повільно проказувати 50-тий псалом. Матрос повторяв за мною кожне слово.

* * *

Ранком, коли я прокинувся, вже матросів не було. Вдосвіта їх вивели на страту.

* * *

Минуло п'ять років. Час мого заслання скінчився і я був призначений в одну парафію, де сумлінно виконував свої душпастирські обов'язки. Довелось мені поїхати в сусіднє село і там назустріч попався якийсь чоловік, що раптом, глянувши на мене, впав передо мною на коліна. Я спершу подумав, що він хворий і хотів його підвести, але він став цілувати мою рясу і схвилюваним голосом говорив: "Дякую, отче, дякую!" "Ви помилились," — кажу, я вас вперше бачу."

— Ні, ви знаєте мене. Пригадайте вісім матросів, засуджених на смерть. Я той, що найбільше знущався з вас, а потім покаювся перед вами й перед Господом Богом у страшному злочині...

— То Бог таки помилював вас? Розкажіть, як було.

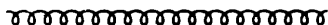
Коли ото повели їх на страту, мій матрос без перестанку повторяв: “Помилуй м’я, Боже!” — більше він з цілого 50-го псальма нічого не з’явив, буди в такому жахливому стані. Раптом сталося чудо: на місці страти хтось із матросів закричав: “Ми допустилися злочину, нехай нам буде кара, але цей чоловік до нашого діла непричетний. За що ж має страждати невинний?” І всі вони запевняли, що цей восьмий нічого не винен. Видно, сам Бог піддав їм таку думку, щоб перед смертю бодай одним добрим вчинком зменшили вагу своїх гріхів. Тих семеро розстріляли, а цього звільнили. Так милосердний Господь помилював його за щире каяття й за молитву.

БІБЛІОТЕКА ХРИСТІЯНИНА

Книжка цікавих оповідань і релігійно-моральної науки.

Видаючи першу книжку **“Бібліотека Християнина,”** вважаємо своїм обов'язком подякувати своїм співробітникам Всечесним отцям: М. Федоровичеві і М. Угорчаківі, що допомогли започаткувати це діло, яке, сподіємось, принесе добре зерно на ниві сучасного нашого життя. Особливу подяку складаємо Всеч. о. П. Архангельському (Канада) за надісланий матеріял і за поради щодо змісту.

Видавництво “ДО СВІТЛА.”

Досі вийшли з друку такі праці Прот. Петра Білона:

950-ЛІТНІ РОКОВИНИ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ 988-1938 рр. (Вичерпано).

ПРО НАШІ ОBOB'ЯЗКИ ДО БОГА Й ДО БЛИЖНІХ. 1946 р. (Вичерпано).

ПРАВДИВА ЦЕРКВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. 1947 р. (Вичерпано).

СПОГАДИ 1-ша частина 1952 р.

UKRAINIANS AND THEIR CHURCH. 1952.

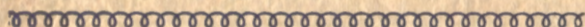
БІБЛІОТЕКА ХРИСТІЯНИНА

Книжка цікавих оповідань і релігійно-моральної науки.

1-ше ЧИСЛО, 1954 РІК

ЗМІСТ:	Сторінка:
1. ЖЕРТВА ВДОВИ М. Мондор. Опов.	3
2. ЧИ БЛИЗЬКО Я ІСУСА ХРИСТА?	
Прот. Петро Білон	18
3. ХРИСТОС ІДЕ ПО ЗЕМЛІ	21
4. ТАЙНА. — М. Гмиря. З дійсности	
концтаборів Сибіру	25
5. Я ПОВИНЕН ЗНАТИ ХТО Я Є	35
6. ЩО ОПОВІДАВ ЛІКАР. —	
В. Островський	38
7. ВІСІМ МАТРОСІВ — Раїса М.	
Оповідання священика	42

Ціна книжечки 25 ¢

На першій сторінці обкладинки:

Дзвіниця — Києво-Печерської Лаври.

Обкладинка — N. N.

Видавництво "ДО СВІТЛА"

Головний редактор і ліцензіят

Прот. Петро Білон

Адреса:

Rev. P. Bilon, 1206 Penn Ave., Jeannette, Pa.